

دواي سی سال چاوه‌روانی جاریگی دیگه ودری دهگریته وه و به خیوی دهکات

بھاشی دووھم و کوتایی

سہند

بوم و نهفه رتم لیده کرد، ئەگەر رچى لە دىلشەوه له سوئى دابووم، دەمۇيىست باوەر بە خۆم بەھىتم و بېھمەو بە بغداد و خۆمى پىتاسىتىم. ھەندى جار دەمگوت: دەچمە لاي و دەلىئىم ئەوانىز بۇ تۈزۈزۈدە تەوه، لەگەل خۆمى دەھىنم، ئۇرسا كتوپىر پىنى دەلىم. دواىي پەشىمان دەبوبومە و دەبوبومە.

نەھەنەھەوەگەپان يان له ناو دۇلباڭ
چىل و بېرىگىان دا ئەمە زۇر
ئاسايىھە و بې تىپەپۈونى زەمانەھە و
كە كەورەتەر بۇون باشتىر ئەبن.
ئەشىت كە مۇتەكە هەركىز لە
مەرۆف دۇور نەكەھە و يېتەھە و تا
ژيانى مائىت لە گەلەيا بىت و بىتە
كىشىھە ئىيان! اكە گەورەكان
كىشىھە كابوس يان ھەبىت، ئەھە
بە ئاسانى و لە خۇيەھە لەيان
ناتىپتە. كابوس ئەمینىتەھە تاكى
مەرۆف كارىيان لە سەر نەكتە.
خەلکىكە و ئەزەنەن كە مەرۆف ھېچ
ناتوانىت لە كەل ئەم كىشىھە بىكەت
و چارى نىيە. ئەم بىر و رايە ھەلەيە،
بەداخوه ئەوان زانىاربىان نىيە.
بە دەلىنایاھەندىكە رېگاچارە
ھەيە كە ئەم كىشىھە بېتىرى/ يان
كەمتەر بىكەتات.

B- جۇرەكانى مۇتەكە كامەن؟
دۇو جۇر مۇتەكە كە دۇوايى
جۇريكىيان ئەھەيە كە دۇوايى
رۇداويى زۇر ناخوش و دلتەزىن
و شى مەرۆف ئەبىت. لە ئەم جۇرە
تەتكىيە دا زىياتەر مۇتەكە بىيىن دۇوابارە
و نونچىۋەھى رووداوه ناخوش و
تەزىنەكانە (ياز لەۋەھېچىت)، ئەم
بوسانە بىيىن ئەللىن :

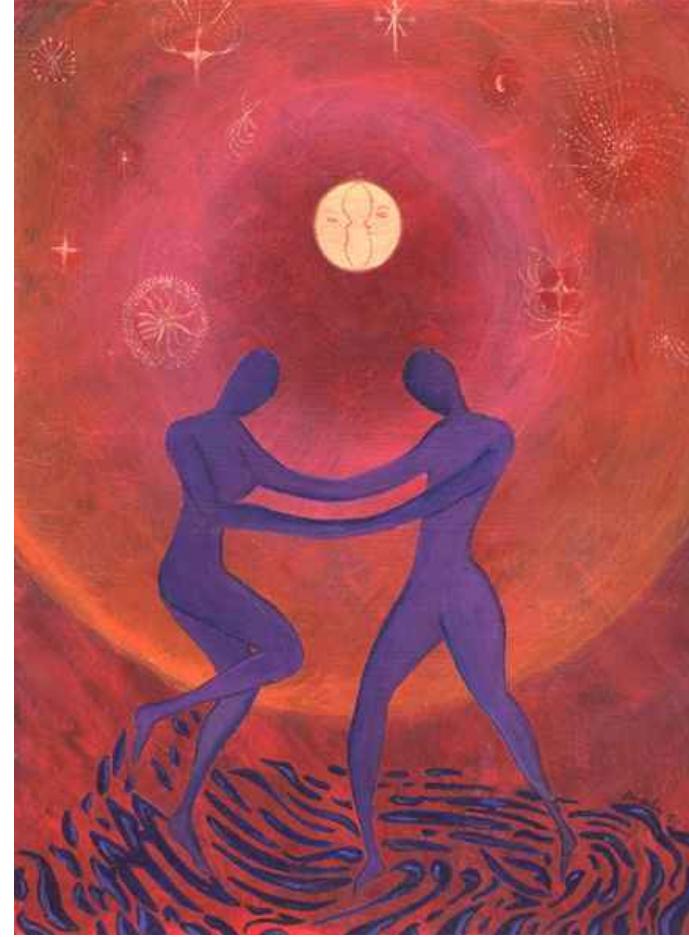
Posttraumatische nightmerries

ئۇنكە ئەم رووداوه ناخوشانە بە راستى
رەرابىردودا رووى داوه، ئىنجا ئەم
بوسانە يەك جار ناخوشىن.
دۇوايى تۆزۈپتەھە كە دەر كەھوتۇوه
مە 75% لە ئەم كەسانەي كە
جەرووبىي رووداوى ناخوشى دلتەزىن
وون، ئەوان زىياتەر ئەم شىۋە
مۇتەكە كە يان ھەيە .

Nightmare

جۇرى دۇوھەم ئەھەيە كە مۇتەكە كە

MARCH 2011

هـبـوـو زـانـيـارـيـهـ كـهـيـ منـ بـريـنـيـ
كـولـانـدـهـوـ، لـهـ هـؤـرـڙـنـيـ گـريـانـيـ دـاـ. بـيـ
ئـهـ وـهـ وـهـ لـامـ بـداـتـهـوـ، هـلـسـاـ چـوـوـ
دهـمـوـچـاوـيـ شـوـوـشـتـ. مـاوـهـيـكـ لـهـيـرـ
ثـاوـيـتـهـكـهـ دـاـ رـاوـهـسـتاـوـ سـهـيـرـيـ ئـادـگـارـيـ
خـرـىـ كـرـدـ. دـوـايـيـكـهـ رـايـهـوـ لـايـ منـ وـ
پـرسـيـهـوـ "نـاوـيـ مـنـدـالـهـكـانـيـ چـيـ بـوـونـ؟ـ"
تاـئـهـ وـ كـاتـهـشـ نـهـمـانـيـ نـاوـهـكـانـيـ بـزـ
چـيـيـهـ، يـهـكـهـ يـهـكـهـ نـاوـيـ خـرـمـ وـ بـراـوـ
خـوشـكـهـكـانـمـ بـزـ ڦـماـردـ. ئـهـ وـ لـهـ جـيـگـهـيـ
خـوـىـهـهـلـلـهـرـزـيـ، دـهـتـگـوـتـ فـيـ لـيـهـاتـ.
مـاوـهـيـكـ يـيـدـهـنـيـهـ هـرـدوـوـکـمانـيـ لـهـخـوـيـ
لوـوـلـاـ. دـواـتـرـ هـانـايـ پـرسـيـارـيـكـ دـيـكـهـيـ
بـزـ هـيـنـامـ، گـوـتـيـ "يـيـسـتـاـئـهـ وـ خـيـزـانـهـ
دـهـنـاسـيـتـ؟ـ مـنـدـالـهـكـانـ چـيـانـ بـهـسـهـرـ
هـاتـ؟ـ" مـنـ خـمـ نـهـنـاسـ كـرـدـ وـ گـوـتـمـ"ـ وـ
بـزـانـمـ هـمـوـبـيـانـ مـاـونـ، ڪـچـهـكـانـ مـيـرـدـيـانـ
کـرـدوـوـهـ، کـوـډـکـانـيـشـ خـرـيـكـيـ کـارـيـ
تـايـيـهـتـ خـوـيـانـ، بـهـلـامـ مـاوـهـيـكـهـ ئـاـگـامـ
لـيـيـانـ نـيـهـ، ئـهـگـهـرـ بـتـهـوـيـ دـهـتـوـانـ
سـوـرـاـخـيـانـ بـكـهـ "ئـهـ وـ دـهـستـوـ دـاـيـيـنـمـ
وـهـسـتـاـوـ پـارـايـهـوـ" قـورـبـانـيـ ئـهـ وـ
پـيلـاـوانـهـ دـهـبـيـ ئـهـگـهـرـ ئـهـمـجـارـهـ
چـوـوـيـهـوـ سـزـرـاـخـيـانـ بـزـ مـاـمـيـ خـوـتـ
بـكـهـ، ئـوـانـهـ جـگـهـرـ گـوشـهـيـ منـ، ئـهـگـهـ
ئـوـانتـ دـيـتـهـوـ ئـاـگـاـدارـ بـكـهـرـوـهـ
منـ باـوـکـمـ نـاسـيـهـوـ وـ خـمـ لـيـتـهـنـاسـ
كـرـدـ. خـمـ گـهـيـانـدـهـ لـايـ دـاـيـكـ، بـهـلـامـ
شـپـرـزـهـ بـبـوـوـمـ. دـاـيـكـ بـهـسـهـرـ
سـوـوـرـمـانـهـوـ پـرسـيـ "ئـهـوـ بـزـ
تـيـچـوـوـيـتـ، چـيـتـ لـيـ قـهـوـمـاـوـهـ؟ـ"ـ مـنـ
نـهـمـدـهـزـانـيـ رـاستـيـ روـوـاـوـهـكـهـيـ بـزـ
بـگـيمـهـوـهـ يـانـ نـاـ. بـهـ گـالـتـهـوـهـ
پـرسـيـارـهـكـمـ لـهـبارـچـوـانـدـ وـ سـهـرـنجـيمـ بـزـ
خـالـيـكـ دـيـكـهـ رـاـكـيـشاـوـ سـهـبـارـهـتـ بـهـ
دـهـرـمـانـ وـ چـوـنـيـهـتـيـ بـهـکـارـهـيـنـانـيـ
رـيـتـيـوـنـيـمـ كـرـدـ. ئـهـ وـ هـيـتـدـهـ پـهـرـوـشـيـ
نـخـوشـيـهـكـهـيـ نـهـوـوـ. زـيـاتـ بـيرـيـ لـهـ منـ
دـدـكـرـدـهـوـ، جـاريـكـيـ دـيـكـهـ پـرسـيـهـوـهـ"ـ رـولـهـ
ئـهـگـهـرـ دـهـزـانـيـ بـهـغـداـ مـهـترـسـيـ تـيـدـاـيـهـ

مۆته کە "کابوس" NIGHTMARE و سى رېگە چاره سەھرى نوئى

بەشی کۆتاپی

تريشمان بۇ درووست ئەكتات. وەك ووتمان زۇر خەلک ھەن دوواي كابوس گرتن ناتوانن بخونەوە واتا Insomnia :

ھەروداھەندىك كەس تووشى پشۇرداڭ لە ھەناسېياندا ئەبن كە بىيى ئەلىن Apnea : ئەۋەش كىشىيەكى ترە كە زۇر ترس ئەختاتە سەر سەلامەتى مەرۇف .

ماندووىي سىستى جەستە وایانلى ئەكتات كە كىشىي رۆزانەي ژيان درووست بىكەت وەك ئاستەتكىكى بۇ: خۇيىدىن، كار كىردىن و ھەروداھەلە ٢٠ لە كىشىي رووداوى تروومېلىكەن ئەگەرىتىدە بۇ ھەزكارى كەم خەتن و مۇتكە. زۇرېبىي ئەۋانەي كە كابوس ئەگىرن وا تووشى ترس لەھەم Angst ئەبن كە ئەپۈش دىسان كارىگەرە بۇ پەيدا Stress . چۈنچىتى پەيدابۇنى مۇتكە بۇ چى كابوس ئە گىرىن؟

ئەگەر مۇتكە كە كابوس ھەزكارەكى دىيار بىت واتا دەرەنjamai رووداوى ناخۇش بىت. ھېزىكە دىبارە، بىلام ئەگەر ھەزكارىكى تايىتى نەبىت، ئەوا بىنمايەكە ئالىوزە . وەكى بىتىش نۇسىمۇمانە، خەون بىنین لە كەل ئۇ گرتانەي وينەكانە كە لە رەگ/ارىشە مىشكەمان دا درووست كراون و ھەۋەي كە خۇمان "شىۋە پىشوازىيان"لى دەكەين ئەم شىۋە پىسوازىيە رۇنىكى كەورى ھەيە لە سەر درووست بۇونى مۇتكە. كابوس ئەگىرى، چۈنكە "خوت" چاواهەروانى/پىشوازى لە رووداويكى/شىتكى ناخۇش ئەكىت . بۇ نۇرۇنە: پىش خەتون تۇ، بە دلىكى ناخۇشەوە / بە خەمەوە يى و دوواي خەوتۇو، و ئەم ھەستە مۇتكە نەك بىس زۇر دىتىنى خۇزۇر ناخۇشە بەلگو، زۇر كىشىي

كەم ئەخەون و زۇر جار ماندوون و جەستەيان بە رۇڭ سىست و بىن ھىزە. كەپەن ئۇ ھۆكارە ناخۇشانەي كابابوسەوە، زۇر خەلک ناۋىپىن بخۇن بان دوواي كابوس گرتن دىسان خەنچە و دەپەن دىسان كىشىيەكى تر درووست ئەكتات كەپىي ئەلىن INSOMNIA :

راتا نەخۇشى خەۋەنەخەوتىن .

مۇتكە تا قەرن(چەرخى) ۱۸ لە داین كىرەكەنامە(بۇنانەكىان) بە شەپەيان زانزاپىو و ئىستا دەمە كە لە زانكۆكەنامە سەرددەمە لە سەرى ئەخۇندرىت و پىيى ئەلىن: Demonology.

Europa تا چەرخى ۱۹ وە

ھەزكارى مۇتكە كەم ھەزكارەنەدە بۇ سەر كىشىي خۇواردىنى ناجۇز/ناشايىست . بەلام ئىستىسا ھەزكارەكەنامى ئەگەرىتىدە بۇ سەرچاواي Fisiology واتا بۇ نۇمۇنە: ئاتا" گەرمائى جەستە كە زىياد لە پەلى ئاساسى خۇزى بەرزبىتىدە يان Fever Koorts بە ھەزلىنى دەنلى ئەزىزىتىدە يان ئەپەننى دەنلى ئەزىزىتىدە Psychologie ھەزكارەكەنامى دا ھەزكارەكەنامى بەگەرىتىدە بۇ سەرچاواهەكەنامى رووداۋار بەسەرەراتە زۇر دلتەزىيەن و ناخۇشەكەن و كىشىدەرەنونىيەكەن و شەپەزىتى و ماندووبۇنى كە سەك Trauma، Stress

وەك كە دەست دانى خۇشەويىتىك و مەرگى ئۇ باوەر نەكىيت يان تووشى كارەستى وەك شەر و ھەلاتن بۇوبىت . سەر وەها دوواي بەكار ھەيتانى درېز خاپىيەنى دەرمان/حەبى خەو ناخۇشىيەكەن كە بە ھۆزى مۇتكە و نۇوشى مەرۇف دەبىت :

مۇتكە و خەو مۇتكە نەك بىس زۇر دىتىنى خۇزۇر ناخۇشە بەلگو، زۇر كىشىي

گو لا لہ پشده ری

پسپژره کان پیشان وایه که-REM
زدزور پیویسته بُو مرؤوف که
ئوهی که مرؤف له کاتی بیداری/بُرۇڭ
ئه ى بیتتە.ھەستى پى ئەکات يان
بىرىلى ئەکاتوه و "ورى گریت"
ودىرگەرنىن ھەندىك مانى
ھە.لىبرەدا بە ماناي ئوهىيە كە ئەو
گرگۈزانە لە کاتى بىتدارى/بُرۇڭ
ئەپىنى،ئەپىستى،ھەستى پى ئەكەيت
ئو گرگانە لە کاتى REM-sleep
خەوى قىوول دا ودىيان گريت و
مېشىكى كارىيان پى ئەکات.
يان وەكى چۈن كە كەسىنگى
خۆشە ويست لە دەست ئەدەيت و
ماۋاھىكەت پى ئەچىت تا قىوولى ئەكەى
كە ئو كەسە نەماۋە لە ڇىاند! و زۇر
جار دىتە خوت،
يان شۇينىتک بە مىللى بىنۇو و
ئىستاش زۇر جار خەونى بىنۇو
ئەپىنتىش: دىيارە كە بىشىك ئىستاش ھەر
لە كەلما خەرگە و كارى تەوا نەبۈوه
لە گەل ئەم گرتەيە. ئەلىن ئەگەر
جارىكى تر بىرۇنىتە و بُز ئە و شۇينە،

بیدار /figuur ثمار
 هه رچنه نده شه و تیپه ریت، ئه وه
 ئهندازه ده /هیزی خه وی قوول که متر
 ئه بیته وه و ئهندازه /هیزی-
 REM sleep زیارت ئه بیت.
 ئه وهش ئه و مانایه ده گهیه تیت که
 مرؤف له دواترین بهشی شه و، له
 گل خه وی سووکا) قوناغی یه کم) و
 REM-sleep زووتر بیدار /له
 خه و بخه به رئیته وه، نه ک ل بهشی
 یه که می شه ودا که خه و زور
 گرانه اقووله .
 C - خه و خه وتن بـ چیه و
 گرنگیه کی هه یه؟
 ولا می ئه تم پرسیاره زور ئالزه و